

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

**Sánchez, Francisco
Schoppe, Caspar
Perizonius, Jacobus
Franequera, 1687**

I. Manes

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

lun, Eumenides. Nos alia præterea nonnulla curauimus refellenda.

I. MANES.

Manes, dici affirmant, quod boni non sint, idque testimonio Seruii confirmant, qui 3. Æn. de Polydori tumulo sic inquit; Manes anima sunt, que egressæ corporibus, nondum alia intrant corpora. Sunt autem maxime, & dicuntur per Antiphrasim: nam manum, bonum; unde mane dictum; ut Eumenides, Parcas, bellum, Lucum. Alii manes ducunt à manando; nam animabus plena sunt omnia inter lunarem circulum, & terram, unde defluunt. Alii, Manes deos infernales putant. Hactenus Seruius. Augustinus Dathus, à maniasi Græca dictione, quæ furorē, aut insaniam significat, deducit; vel à mano: ait enim, manare, non tam aquarum fluentium, quàm Solis proprium esse in emittendis radiis; unde mane, originem sumpsisse, quod in ea diei hora Sol manare incipiat. Sic ille. Sed longè aliter se res habet. Varro De ling. Lat. Antiqui, ait, bonum, dicebant Manum. Nonius Marcellus; Manum, inquit, dicitur clarum; unde etiam Mane, post tenebras noctis diei pars prima; inde Matuta, quæ Græci Leucothea: nam inde volunt etiam Deos Manes appellari, id est, bonos, ac prosperos. Festus Pompejus; Manare, inquit, antiqui dicebant, cum Solis orientis radii splendorem jacere cepissent, à quo & dictum putabant mane. Alii dictum mane putant ab eo, quod Manum, bonum dicebant: & paulò post; Mane à diis Manibus dixerunt: nam Mana, bona dicitur; unde & mater Matuta, & poma Matura: & rursus; matrem Matutam antiqui, ob bonitatem appellabant;

Q q

& ma-

& Maturum, idoneum esui; & mane, principium
 diei; & inferi dii, Manes, ut suppliciter appellati
 bono essent. Vides Festum, propter codicum
 depravationem, sibi non constare; nihilomi-
 nus tamen elicimus ex illo, Manes, à manum,
 quod est bonum, deduci. Acron in Horatium;
 Du Manes, dii boni; à manum, quod est bonum.
 Antiqui animum à corpore separabant, Manem Deum
 nuncupabant. Hæc ille. Cic. 2. leg. Deorum, Ma-
 num jura sancta sunt. Sed nullus esset finis,
 si quæ de Manibus, Lemuribus, atque Lari-
 bus sunt disputata à Platone, Plotino, Por-
 phyrio, Psello, Proclo, Apulejo, cõner in
 medium asserre: nam nullus ferè cum altero
 convenit. Divus August. lib. 9. cap. 11. Ci-
 vilitatis Dei, Plotini sententiam sic proponit;
 Dicit quidem, & animas hominum demones esse, &
 ex hominibus fieri Lares, si meriti boni sint; Lemu-
 res, seu Larvas, si mali; Manes autem deos dici,
 quum incertum est, bonorum eos, seu malorum esse me-
 ritorum. Sic Augustinus. Apulejus de Deo So-
 cratis, posteaquam quid Genius, quid Le-
 mures, quid Larvæ sint, explicuit, subdit;
 Quum verò incertum est, quæ cuique eorum sortitio
 evenerit, utrumne Lar sit, an Larva, nomine Ma-
 num Deum nuncupant, & honoris gratia Dei voca-
 bulum additum est; quippe, quum eos deos appellent,
 qui ex eorum numero, juste ac prudenter vite curri-
 culo gubernato, sanctis & ceremoniis vulgò admittuntur;
 ut in Bæotia, Amphiaræus; in Aþrica, Mopsus;
 in Ægypto, Ostris; alius alibi gentium; Esculapius
 ubique. Hæc ille. Hinc natum est illud vulga-
 rum in sepulchris, quod à multis, quid sit,
 video ignorari.

D. M.

D. M.
ACHILLIS.

hoc est, *Diis Manibus Achillis*: putant enim sepulcrum dicari * *diis inferis*. Quare nostri Christiani, ut felicius ominarentur emendarent, seu corruperunt potius sic:

DEO OPT. MAX. SACRUM.

Sed, *Diis manibus Achillis*, aut *Ajacis*, idem est ac si dicat; *ipsi Achilli sacrum*, aut *Genio Achillis*.
 » [Liv. lib. 3. Tribuni instigare Claudio, ut collegae
 » Deos manes fraude liberaret, id est, animam de-
 » functi.] Postremò nemo mihi melius quid
 sint *Manes*, explicasse videtur, quam Pomp.
 Mela lib. 1. quum de Augulis Nasamonibus,
 (id est, arenosis,) loquitur; *Augula*, inquit,
Manes tantum deos putant, per eos dejerant, eos
ut oracula consulunt, precantique quae volunt, ubi
tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia. Quae
 verba sumta sunt ex Herodoto in Melpome-
 ne, quum de Nasamonibus loquitur, in hunc
 modum; *Furejurando, ac divinatione tali utuntur;*
per eos viros, qui justissimi, atque optimi apud illos
fuisse dicuntur, jurant, illorum sepulcra tangentes
divinant, ad suorum accedentes monumenta; & illic,

Q 9 2

ubi

* *Diis inferis*] Nempe *Diis Manes Achillis*, sunt ejus Genii. Nam qui vivorum hominum Genii, quos duos cum singulis hominibus nasci credebant, appellabantur, illi defunctorum dicebantur *Diis Manes*. Ceterum *Diis Manes* simpliciter & absolute memorati norant plerumque Deos inferos seu multitudinem illam animarum vel Geniorum in inferis locis conjunctam. Florus l. 13. *Deovente Pontifice Diis se Manibus consecrant.* Suet. Tib. 75. *Tercium Matrem, Deisque Manes orabant, ne Mortuo sedem ullam nisi inter impios darent.*

ubi preces peregerunt, indormiunt; ubi quodcumque per quietem insonnium viderunt, eo utuntur. Mela itaque vocavit Manes, quod Herodotus justissimos, atque optimos, post mortem. Plinius, quum hæc à Pomponio accepisset, sic mutavit; *Augile inferos tantum colunt.* Rursus à Plinio Solinus; *Augile verò solos colunt inferos:* quàm rectè mutarint, ipsi viderint. Obscurè dixit Virgilius *Æneid.* 6.

Quisque suos patimur Manes.

Quod sic explico; quemadmodum qui alios læserunt, aut necaverunt, patiuntur Lemures, & Larvas interfectorum, ut Orestes, & alii; sic Anchises, & alii boni viri patiebantur proprios Manes, id est, non prius transibant ad Elysios, * quàm propria crimina purgarent. „ [Et hanc interpretationem „ confirmant hæc Apuleji verba in 2. Florid. „ *Brachmanæ Pythagoram docuerunt, quæ Diis manibus pro merito suo cuique tormenta, vel præmia.* „ Omnino autem *Manes*, lingua sacrorum dictum „ videtur, pro, *Mani*, id est, Boni: sicut „ *Porti sacres*, pro sacri, apud Plautum: *Matri-* „ *mes*, & *Patrimēs*, apud Festum, pro, *Matri-* „ *mi*, & *Patrimi*.]

II. LUCUS.

Lucus, inquit, à lucendo, quia minime luceat. Hoc refellens Dathus, ait, à lucendo dici fateor; sed per contrarium nequaquam. Idem putat Quinctilianum sentire, lucum per

* *Quam propria crimina*] Vel, quam proprii ipsorum Manes crimina illis inhaerentia purgassent.